

БАЛАҒАН ЫЙЫН 27 КҮНЭ – РЕСПУБЛИКА КҮНЭ

Күндү дойдум дьоно, Чурапчы улуунун олохтоохторо!

Эһигини барыгытыан республикабыт ытык, бэлэз күнүнэн – государственность күнүнэн ие сүрэхпиттэн истинниги эбэр-дэлибин!

Билигин, сүүрбэ биһирэс үйэ оройуттан, Сахабыт сириг сайдыытын сүрүн үктээ – автономияны ыһыабыт – хайдахтаах курдук дьаһыардаахтык уонна ой-санаа өтө көрүүтүнэн ситиһилибитин сөбө саныыбын. Баара-суоҕа отуччалаах саха эдэр уолаттара – Платон Ойуунускай, Максим Аммосов, Исидор Барахов – оччотооҕу олох дьалхааннаах кэмингэр байытарбакка, бүтүн норуот кэскилин туһугар туруулаһан, өсөһөн туран үлэлээбиттэрин түмүгэр бу "саха омок" аатыран, үлэлээн-хамсаан, аан дойдуну кытта тэҥнэ хааман истэхпит.

Биһир үйэ кэригэ анараа өттүгэр тыаһыллыбыт суол Сахабыт сириг саҥа саҕахтарга таһаарыта – олох-дьаһах бары өттүнэн сайдыытыгар олук буолбута, норуотпут айар-тутар күүһүн байытаргыгар кыах биэрбита. Онтон 1990 сыл балаҕан ыйын 27 күнүгэр ыһыыллыбыт Саха Республикатын суверенитетын туһунан Декларация дойдубут үүнэр-сайдар суолун өссө хангатар, кэпсэтэр, Саха сиригэр олохтоох дьон-сэргэ иһинкигэ эрэллээх буолуутугар сүткэн суолталаах буолбута.

Бу үөрүүлээх күнү көрсө баҕа санаам – төрөөбүт дойдубутунан иһэн туттуоххайы, хас биһирдигит ие сүрэхтэн ыһсан үлэллээһин, сырдыгы-кэрэни айааһын-тутуоһун, бэйэ-бэйэ-битигэр өйөбүл, дурда-хаһа, биһир сомоҕо буолуоһун! Оччотоо эрэ үгүһү ситиһиэхпит, сананы олохтоохпут, иһинкигэ боҕо тирэхтээх буолуохпут!

Иван МАКАРОВ, норуот депутата,
"Чурапчы" общественной түмсүү салайааччыта,
"Сахатранснефтегаз" генеральной дириэктэрэ.

Күндү Чурапчы улуунун олохтоохторо, ыалдыттары!

Ааспыт үйэ биһир баһылык кэмингэр, Республикабыт иһинки дьыллатыгар, улахан суолталаах хардыы оҥоһуллубута. 1990 сыллаахха балаҕан ыйын 27 күнүгэр Саха Республикатын суверенитетын туһунан декларация ыһыыллыбыта. Сайдыы суола кэпсээбитэ, иһинки сыаллар чопчуланымтатара. Ол уустук кэмингэ, дьон-сэргэ муммакка-тэммэккэ, иһинкигэ эрэллээһингэ. Декларация билигин сайдан иһэр олохпут олук буолбута.

Билигин аны биһиги, түмсүүлээх үлэбигинэн, ыччаттарыгыгар, кэлэр кэл доһобитигэр, иһинки кэскиллэргэ сырдык, сайдыылаах буоларыгар олук уурар сүткэн эһигитинэстэхпит. Онон бары улууспут, республикабыт туһугар ытыллар үлэ-хамнаска сыстан, туора турбакка кыах - күүс баарынан үлэллирбит ирдэнэр. Хас биһирдиги тэлгэһэттэн, ыалта, тэригэ коллективиттан саҕаланан олохпут түсүүтүгэр туһуламмыт сырдык санаа сыдыаһа, иһинкигэ угуяа турдун.

Тыа дьоно буоларыт баһылыгынан сүөһүбүт, сылгыбыт ахсаанын эңирептээккэ, сылтан сыл хаһаайыстыбалары туруктаах онгортон республикабыт кыаһын хангатын иһэргэ улахан соруктаахпыт. Онон түмсүүлээх буолуоһун, сайдыыны салайсыаһын, үлэни-хамнаһы өрө тутуоһун.

Саха Республикатын бэлэз күнүнэн итинтик-истинниги эбэр-дэлибин. Хас биһирдиги ыалта доруобуйаны, дьолу, иһигин баҕарабыт. Туругурдун Сахабыт сирэ, туругурдун таптааһа Чурапчыбыт.

А.Т. НОГОВИЦЫН, улуус баһылыга,
В.В. ГУЛЯЕВ, улуус муннааһын председателэ.

Убаастабыллыах иһтөөччүлөр, уһуйаан бары үлэһиттэр!

Эһигини улуус дьаһалтатын, Чурапчы улуунун депутаттарын Сөбүтүн улуус үөрэҕин салалтатын, үөрэх үлэһиттэрин идэлээх кэлбөхтүгэр кэмилэтин аатыттан профессиональнай бырааһынньыктынан – Иһтээһин күнүнэн иһитик-истинниги эбэр-дэлибин!

Эһиги улууспут үлэ-кэрэни ыччатын кыра сазынтан эт-хан, ой-санаа, сир-майгы өттүнэн иһтэ-үөрлөтөн, сайдыынан чөл туруктаах буола улаатарыгар бастакы олуту уурсан сирдээхтик үлэлээн-хамсыы сыдыаргытын үрдүктүк сыаналыабыт.

Бу үгүс сыраны-сылбаны эрийэр уустук, эһигитинэстээх үлэ-кэрэни хас биһирдиги өрө, төрөһүт баҕатын учуоттаан, сүрэхтэ сылааһын иһэрэн, санаада ырааһын, дууһада кэрэтин, билиһинт-көрүүтү бастыһын биһэрэн үлэллэригин аһынан бэлэтибэбит, махтал тылларын эһиги!

Баҕарабыт эһиги үлэһиттэр үрдүк ситиһиһтэри, үгүс төрөһүт махталын, чэпчээн-чылбык доруобуйаны, дьик кэрэ-тэһигиһигэр турустарах буолуоһун!

А.Т. НОГОВИЦЫН, улуус баһылыга,
В.В. ГУЛЯЕВ, улуус муннааһын председателэ,
К.К. ЧИЧИГИНАРОВ, улуус үөрэҕин салаатын начальнига,
ДАВЫДОВ Е.И., улуус үөрэҕин үлэһиттэрин идэлээх сойуустарын кэмилэтин председателэ.

Улууска – бу күнүгэ

БЭРЭБЭ СЫРЫ

Биһиги улууспут тыа хаһаайыстыбатын көрдөрүүлэргэ республикабыт биһир бастыһыгар истэригэр сыдыарыттан иһэн туттабыт, аһынабыт. Бу кууруулээх үлэ биһир балаҕа улахан өтө кыраһы улаастактарга ытыллары: бэлэ-эһиги. Манна урукку производственной единицалар диги ааттанан дьон-сэргэ таһаарыһаах үлэлэрин дуораана билигин кэмингэ ситиһилэргэ олук буолар.

Улуус баһылыга А.Т.Ноговицын тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар учаастактар оруулары күүһүрдүүтэ болроһо уураар сыалынан Сылтан баһылыгынын учаастактар – Бэрэбэ сырытта. Кэмин кытта улуус баһылыгынын социальнай боппуруостарга солбуйааччы И.П.Уаров, экономика салаатын сүрүннээччи Т.Т.Брызгалова муннаахха кыттынылар.

Бэрэ дьон-сэргэ саҥа талыһыбыт баһылыгы көрсөөрү бэлэмизммиттэр. Бары кэригэ кэлэн кэпсэтингэ кыттан, санааларын тиргизилэр, туруорсууларын эһилэр. Суол боппуруоһугар тохтоон муоста тутуутугар кэмэ көрдөөтүлэр. Маҕаһылы суоҕа, сибээс мөлүгө, Саха сириг телевидениегэ көстүбэтэ олохтоохтор биһир сыттыгы боппуруостарынан буолла. Кырдыаһа өттүлэрэ: "Барыдаһыгына Сылтанга киирэн укуоланатан баран, күн аһын ол-

но тиэстэр түбүккэ түһэбит. Ол ыалдыбыт бэйэ-эбигиттэр, өссө охсуулаах буолуох курдук. Онон саатар укуол биһэр кыахтаах, анал үөрэхтээх иһиги баар буоларыгар улахан баҕа санаалаахпыт" – диги көрдөөтүлэр. "Тыа дьонно улуус кэмингэр киирэн чунобуһуһук, истисилиһис өттүлэригитин калымыр болроһоту, аһына аһытатыы сыһыаны көрсөбүт. Ол кыһылаахха Ыраах барыһыттан кыһалдалаах буолан киирэр буоллаһыт, онтукабыт олус эрийдээх буолааччы. Саатар кэмингэ этэн-тыһынан быстыһаттарынан кэмингэ хомотоллор" – диги оруунаах эһиги бары кэригэ ойотулэр. Бу сир-майгы уонна сервис култууратын туһугар уларыһыы, үтүө өттүгэр, барылар туруорустулар.

Бэрт сэргэх кэпсэтин, иһинкигэ түмүктэрдээх буолара эрийилэр. Баһылык Андрей Тимофеевич түмүк тыллар, биһир туттаах үлэлээх түөлбө – Бэрэ дьонугар туһаайан, сүөһүгү, сылгыны албонигэ төһүү күүс буоларга ыһырда. Учаастактарга ураты болроһо уурулар кэмэ кэлбитин эһа. Үлэ хаамыһынан кыһалгалары туоратыһа, туруорсуулары быһаарыһа куруук үлэллэргэ бэлэмизин биллэрда. Сананы, көдүүстэти киилэрэн учаастактар сайдыыларыгар, тыа хаһаайыстыбатын көрдөрүүлэрэ түтсүрүлэр түмсүүлээх үлэ, сорук буолан туарыһаан, түмүк онордо.

"СО" корр.

А.Т. НОГОВИЦЫН: «АРЫГЫЛААҤЫНЫ УТАРЫ ОХСУҤУГА ТИРЭХ БУОЛУҢ...»

Балаҕан ыйын 25 күнүгэр, эрдэттэн болдоһон улуус баһылыга Андрей Тимофеевич Ноговицын "Саҥа олох" редакционнай-издательской колбөһүк, "Маарыкчаан" телестудия үлэһиттэрин уонна общественной корреспондентары кытта көрүстэ. Манна кыттыһыны ыһылар Улуус муннааһын председателэ Василий Васильевич Гуляев уонна улуус баһылыгынын социальнай боппуруостарга солбуйааччы Иван Прокопьевич Уаров.

Уопсай көрүүлэри ырытан, боппуруостарга эһигиттэн баран, суруналыстарга туһаайан, баһылыг А.Т. Ноговицын арыгылааһыны утары үлэ, бэрээдэк түсүүтүн туһугар соруктарга өссө күүрэн-хааран ылсарга эттэ. Онон, буруйдаахтары хаһыакка, телевидениегэ сирдээһин-харахтаан, чуо аатын биллэрэн, ханна үлэллэ-

рын этэн туран таһаарар кэм кэлбитигэр тохтоото. Кырдык, бэрээдэк боппуруоһа, арыгылааһын сирэ суох дэһиһигэ улууска улахан сытты боппуруоһунан туар. Холобур: биһир ийэ оротун төрөт баһыһаа хаалларан баран күүлэйдиги сыдыар. Балтараа ый буолла. Оро баччаанга дылы аата суох. Хата үрүг халааттаах аһыһалларбыт сылаас иһиллэригэр угуттанан, оро бараксан этэнгэ сыдыаахтыр. Ийэтэ баччаанга дылы кэлэ да сыдыыбата. Иккис холобур: быһырынан тыһыһалар түһүүлэригэр, опека үлэһиттэрэ икки саастаах оро дьиктэ хас да хонукка оттуллубакка оһох отто сатыы сылдыарын, кини дьолутар, түбэһ булбуттара. Ийэтэ ол кэмгэ суох, таах арыгыһы сылдыыба бидлибитэ. Тустуу уоргаттар үлэлэрэ суһал уонна таһымнаах буо-

лан мангык түгэнигэр дьонго иһилиһккэ хаалаллар. Онон бу боппуруос сыттыытык турбута уонна баһылык бэйэтинэн болроһо тардан сорук туруорбута оруунаах. Манна биһир дьаһалта, тустуу уоргаттар кыайбат үлэлэрэ, манна бүтүүн улуунан турунуохпутун наада. Онон хаһыат, телевидение нөҕүө общественность түмсэрэ, санаатын этэрэ хайаан да наадалаах уонна туһалаах буолуоһа.

Олохтоох редакция, телевидение уонна тэрилтэлэр пресс-сулууспалара улуус баһылыгын кытта көрсөбүттэрэ иһинки үлэ-кэскиллээх буолара саарбаҕа суох. Андрей Тимофеевич мангык муннаахтар квартал аайы баралларыгар сорук туруоран, сыллааһы үлэ-хамнас аттарыллыһыгар сананы, сонуну киилэрда.

Афанасий ЗАХАРОВ.

БАСТАКЫ СОЛБУЙААЧЧЫ АНАННА

Улуус баһылыгынын бастакы солбуйааччы дуоһунаһыгар саҥа киһи аһанна. Саха сириг норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһит, өр кэмгэ олох-дьаһах коммуналнай хаһаайыстыба эйгитигэр үлэлээбит Алексей Алексеевич Ноговицын буоларын туһунан Улуус баһылыга Андрей Тимофеевич Ноговицын суруналыстарга сырдатта. Ону таһынан улуус дьаһалтатын ие турутар

сагалы көрүүлэрин билиһиннэрда. Ол курдук департаменнар тэриллээхтээхтэр, үлэ хайысхаларынан тыһыһылы уларыһылары көрсөхтээх. Улуус муннааһыгар бу боппуруос бигэрэтигэ киирээхтээх. Онтон алтынны бастакы күнүттэн улуус дьаһалтата саҥа структураһан үлэлээхтээх.

"СО" корр.

ХОМУУР ҮЛЭЛЭРЭ ТҮМҮКТЭНЭН ЭРЭЛЛЭР

Быйыл өт дьыл буолан өт, бурдук оҕуруот аһа өлөмүк үүнэ. Дьон-сэргэ күөх быйыгы сомсуута, баһыһыттан үрдүк үүнүүнү ыһыһа, оҕуруоту көрүүтэ-хараһыһа өрө көтөбүлүн, таһаарыһаахтык үлэлэтэ.

Бүтүгү турутууһан улууспутугар сайын устата оттуурга тирдээһэбит 38760 тонна оту

42254 тоннанан толоруллан 100 бырыһыан буолла. Улуус 17 нэһилиэгиттэн 15-һэ быһаан-нарын аһары толордулар. Ордук үчүгэй көрдөрүүнү 1476 тонна быһаанын 2224 тоннанан (150,7 %), 4242 тоннаны 5112 тоннанан (120,5%) толорбут Сылтан, 2006 тоннаны 2372 тоннанан (118,2%) толорбут Болтоно ситиһилэр.

Бурдугу 136 гектарга ыһан 183 тоннаны хомуйдубут. Ити иһигэр нэһилиэгин 73 тонна, эһиэ 110 тонна. Зеленика 997 гектарга ыһыллан 2046 тонна хомулуна. Хортунпуй 137 гектарга ыһыллан 919 тонна хомулуна. Оҕуруот аһа (халпыһа, моркуоп, сүбүкүлэ 17,35 гектартан 92 тонна ыһыллына.

Бу күнүгэ хомуур түмүктэниэр. Хомуллубуту хаһааньы, аһыһаһын боппуруоһа туар.

Алексей СЛЕПЦОВ.

УЛАХАН УОЧАРАТ - 1

булгууна. Ойгон баан картаты-
нан туһанааччы, ордук ага саас-
таах келүүнэ (пенсионердар)
өтүлүсүттэн букатын алыһах

НИ ПОПОВА.
Россия ИДМ "Чурапчытзаары"
МИАО сокуоний саастарын туола
иллук оодолор дьыалаларыгар старший

Ол гынан баран, тоhogу-
дараны ийин, бу халыгт "собиес-
кай" учарат үскүүрүтэр кэм
буруйдаагы уюмга ону хайдах
адыалатыхха собүгү джэн бопту-
руска мин маньык санаара кэл-
лим. Үксүтэр "буруйдаах" ки-
лийизеннэр байлабит, орду-
байлыг, кырдаарлар обивит
Тово джэтэхке ити герминал
карточкаларын туттуу төрү

Түмүтэр маньыгы этэбин. Сөрбөнгө маньык сөбүсөккэй кэми санаатар улахан учарат үөскүүрүтөр аңардас бааны эрэ буруйдаабакка, бааныар бэйэлэри сөнүһөн, улууэ таһымнан даҕаны көрөн, дьоту-сэргэни ойдогон, үөрөтөн, бу үөскөбүт балаһыаньыаттан тахсар суугу тобулуохха, кэһиллэнниэни эрбидиһиэххэ, учараты аҕыһтар дьаһаллары ыһахха

MILAN POHOMAREV.

Кићи цонна сокуон

ОҶО БУРУЙУ ОНОРУУТА АЧЧААБАТ

JBD

ахатар тэрилтэлэри аажмынхаа туран, 4 оро, 2021 ыст. Уулуссары, стадионнарга, сквердэргэ, паркарнарга, уопсай туттуулар транспорт тэрилээрнэр уонна да атын уопастыбаннай мөстөр арыллыны иснэрт, дьон суолтатын уонна уопастыбаннай майгыны-ситилини өһүртэр туруктаах сылдыаһы иһин 3 оро, 20.1 ыст. 1 чааһ быгтархай күлүктэрин иһин, олэбэ-төр уопастыбаны ыһагыбатын иһа-бааччы көрдөрөн, уопастыба мөстөтө-тэр быдыар тыллара туттан, дьону өһүртэр ғына быһыһынан, ону төгө атын киһи үбүн-майын суох оноруу эбэ-тэр алдыатын дорууолдууах уопастыба бэрэдэлэтин киһи иһин 2 оро мээрэлэн-нэлэр. РФ АББК 61.10 ыст. 1 чааһ 2 ыла-хан киһи сокуоннай сааһын туола илик оро арыгы иһэрдэн мээрэлэннэлэр.

Ону таһынан сайлнггы кэмнэ сокуоннай саастарын туола илик оҕолор моточил бытыһыллара эмиз бэрээдэг кэһилтигэр килэрэрин учуоттаан туран, ГИВД сулууспата манньк оҕону туттарына кэни тиропшүтүгэр боротокуюл чолоруллар. Оҕолор моточил бытанылар бу сайын икки суол бытыһаанын таһаардылар. Маннайгы сырыгыгэр сокуоннай саастарын туола илик оҕолор өҕөһөһүшүллар, тирөшүт оҕутун бэрээдэг кэһилтин бөлөн туран куотгарбыт түгэнэ эмиз баар. Эттидэр болдьох иһигэр бэрээдэг кэһэн муниципалитеттар икки ардыларынаагы отделта 36 оҕо аҕалылына.

Н.Н. ПОПОВА.

Россия ИДМ "Чурапчытаары"
МИАО сокуоннай саастарын туола
иллук оҕолор дьыалаларыгар старший

Петр МАКАРОВ,
пенсционер.

Хаймат бичээсээ барилдэр графика: 16 ч 00 м. **Бичээсээ бариллинэ:** 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской хэлбөрүкка 25.09.2013 с. офсетка бэчээттеннэ.
Аадырына: 678670, Чуралчы сол., Карл Маркс уул., 26 "а". **Индекс:** 54907. Хаймат нэдиэлэзэ үстэ: олутуруннуука, чаппыргэ уонна субботада тахсар.